

рівень злочинності серед неповнолітніх. Тому, вивчення причин і умов виникнення даного негативного соціального явища дасть змогу розробити комплекс необхідних заходів для попередження та ефективної боротьби з ним. Дитяча безпритульність пов'язана з багатьма чинниками, на макрорівні ними є політичний, економічний, культурний розвиток суспільства. На мікрорівні найбільш поширеним чинником є проблеми в сім'ї.

Головним чинником, який призводить до дитячої безпритульності, на нашу думку, є криза в сім'ї – явище, за якого сім'я перебуває у складних життєвих обставинах та втратила свої виховні можливості. Причини виникнення кризи можуть бути різними: перебування одного із батьків в місцях позбавлення волі, наркотична або алкогольна залежність одного із членів сім'ї, безробіття, наявність в сім'ї ВІЛ інфікованої людини. Частою причиною дитячої безпритульності є насильство в сім'ї. Іноді батьки не знаючи як поводити себе з дітьми в тій чи іншій ситуації не знаходять кращого методу до виховання ніж побої та образи.

Доволі поширеною є ситуація, коли дитина народжується в неповноцінній сім'ї. Матері-одиначки не отримують достатньої матеріальної підтримки від держави, і доводиться шукати інші джерела існування для себе та дитини, тому з раннього віку останні залишаються без нагляду.

Ще одна з причин дитячої безпритульності – моральна криза в сім'ї. Це стосується навіть благополучних сімей. Діти втікають на вулицю, оскільки батьки зовсім не цікавляться їх духовним світом, переживаннями та почуттями, особливо це стосується дівчат.

Ведення асоціального способу життя батьків також штовхає дітей на те, що вони надають перевагу вулиці. Спостерігаючи за батьками, які вживають алкоголь, наркотики, мають залежність від куріння, діти наслідують їх звички, вважаючи це нормальним явищем.

Точної кількості безпритульних неповнолітніх не може надати жодна державна установа. Концепція Державної програми подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006–2010 роки повідомляє, що понад 100 тис. дітей позбавлені батьківського піклування, з них майже 20 тис. потребують притулку. Кількість таких дітей продовжує збільшуватись. Але не слід забувати про латентність цього фонового явища. Дані ініціативних досліджень засвідчують наявність значно вищої кількості безпритульних дітей, ніж відображувані в результатах роботи офіційної статистики.

Отже, явище безпритульності є складним і небезпечним для майбутнього демографічного і соціального розвитку держави. Основними причинами його виникнення можна виділити недоліки соціально-економічної ситуації в Україні, внаслідок чого проявляється криза в сім'ї яка і підштовхує дітей до пошуку життя на вулиці.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.242

Марія Сергіївна ХМЕЛИК,
курсант групи Ф2-406 ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології
факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Казначеева Д. В.*

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Сьогодні злочинність неповнолітніх привертає до себе особливу увагу вчених і практиків. Тому, найголовнішим напрямком кримінальної політики нашої держави є розробка правових заходів, які б визначали ефективність та якість протидії злочинності неповнолітніх. І тому в сучасних умовах примусові заходи виховного характеру, які застосовуються до неповнолітніх являють собою одну з необхідних ланок системи заходів протидії злочинності такої категорії осіб.

Відповідно до судової статистики у 2017 році місцевими судами України застосовано примусових заходів виховного характеру до 401 неповнолітнього.

Заходи виховного характеру передбачені кримінальним законом (ч. 2 ст. 105 КК України), застосовуються тільки до неповнолітніх та виключно судом, при цьому не мають ознак кримінального покарання. Та за своєю юридичною природою вони є заходами виховання, переконання і спрямовані на забезпечення правильного формування особи неповнолітніх, попередження вчинення ними правопорушень. Проаналізуємо види примусових заходів виховного характеру, що застосовуються до неповнолітніх згідно чинного кримінального законодавства:

1) застереження;

Найм'якіший захід виховного характеру, який полягає в тому, що неповнолітньому судом роз'яснюється суспільна небезпека вчиненого ним діяння, та можливе настання негативних наслідків у разі продовження ним злочинної діяльності.

2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього;

Треба погодитись, що обмеження дозвілля дозволяє відгородити неповнолітнього злочинця від відвідування певних місць та спілкування з особами, які можуть схилити неповнолітнього до вчинення нових злочинів. Встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього дає змогу утримати його від подальшого вживання наркотичних та психотропних речовин, повернути неповнолітню особу до нормального способу життя, сприяє позбавленню від алкогольної та ігрової залежності. Даний захід надає суду можливості в повній мірі досягти мети кримінально-правового впливу на неповнолітніх.

3) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їх прохання.

Проте, як свідчить судова практика, зазначений примусовий захід виховного характеру у багатьох випадках є мало-ефективним, оскільки часто такі неповнолітні вже давно вийшли з-під батьківського контролю, батьки негативно впливають на них або позбавлені батьківських прав, а отже, підлітків передають під нагляд тих, хто вже виявив неспроможність виховати свою дитину належним чином, а то й сам втягнув її у злочинну діяльність.

4) покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків;

Фінансове покарання та компенсація завданої шкоди є одними з запропонованого Мінімальними стандартними правилами Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя по відношенню до неповнолітніх («Пекінських правил») широкого комплексу заходів впливу, які пропонується застосовувати з метою забезпечення більшої гнучкості і щоб уникнути, по можливості, ув'язнення неповнолітніх в виправних установах.

5) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років.

Найсуворішим з аналізованих заходів є направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків. Такими установами відповідно до Закону України від 24 січня 1995 р. «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» є загальноосвітні школи соціальної реабілітації, в які направляються особи від одинадцяти до чотирнадцяти років, і професійні училища соціальної реабілітації – для осіб віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Таким чином, можна зробити висновок, що в нашій державі сьогодні слабо розвинута система застосування заходів виховного характеру до неповнолітніх. І це є значною проблемою, адже такі примусові заходи є альтернативою кримінальному покаранню неповнолітніх, які надають правопорушнику можливість виправитись без ізоляції від суспільства. Вважаємо, що система примусових заходів виховного характеру потребує реформування, адже діюча сьогодні зберігає більшість заходів ще з КК України 1960 р., не відповідає вимогам сьогодення і є недостатньо ефективною.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.359.3

Олександр Олександрович ПИХТІН,
курсант групи Ф1-301 ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права і кримінології
факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Кондратов Д. Ю.*

ОПІОЇДНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНА ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Опіоїди – це не звичайні наркотичні засоби, а як правило сильні знеболюючі анальгетики, засоби, що усувають чи знижують больовий синдром, вони мають такий же ефект, як і опіум. Вживаючи дані речовини та препарати, людина уникає хворобливих почуттів, досягає відчуття ейфорії і, як наслідок, стає залежною від їх вживання, навіть не помічаючи сама цього факту. Велика проблема полягає у тому, що вона не вирішується самим припиненням вживання опіоїдів, оскільки в такому разі симптоми захворювань і болю можуть тільки прогресувати, що робить вже неможливим справлятися з болями без вживання даних речовин чи препаратів. Тому, поступово така людина, не усвідомлюючи всієї небезпечності цього явища, стає залежною від опіоїдних препаратів та речовин.

Потреба в опіоїдних речовинах, подібно наркоманії, виступає фактором, який може впливати на залежних людей, підштовхуючи їх до протиправної поведінки, зокрема, і до вчинення злочинів.

Проблема полягає ще й у тому, що залежність та її негативні наслідки можуть виникати як після тривалого застосування знеболюючих опіоїдів за рецептом лікаря, так і в результаті незаконного витоку препаратів зі складів підприємств, аптек, медичних закладів, тощо. Варто зазначити, що небезпечність такої форми медикаментозної залежності полягає в тому, що вона абсолютно латентна та не заборонена законом. Тобто, кожен із нас, вживаючи сильні анальгетики в певних життєвих ситуаціях, може стати жертвою опіоїдної залежності сам про те не здогадуючись. Таке вживання, може бути певною платформою, яка може схилити в майбутньому особу до вживання більш серйозних наркотиків, що мають «сильніший ефект».

Зазначимо, що в Сполучених Штатах Америки соціальною проблемою, що набула активного загострення в останні роки, вважається так звана *опіоїдна криза*. Дана криза, спричинена активним вживанням опіоїдних речовин та препаратів серед населення, стала основною причиною зростання смертності від передозування. Головною проблемою є те, що опіоїдні речовини та препарати вперше люди отримують законно, за призначенням лікаря та аптекою, яка випускає ці ліки. Але згодом, організм людини починає вимагати все більшу кількість опіоїдних речовин та препаратів, особа починає шукати способи придбати їх будь-яким чином, що поступово призводить до залежності та незаконному обігу даних речовин.

Зловживання опіоїдними речовинами та препаратами є проблемою, яка має негативні індивідуальні та соціальні наслідки. Здавалося б цілком законне лікування гострого головного болю, запаморочення, депресії тощо, поступово призводить до залежності. Більше того, така залежність може призвести до вживання вже незаконних наркотичних засобів таких як героїн, які мають набагато сильніший ефект.

Вживання опіоїдних медикаментів (за рецептом, чи без) на сьогодні є неврегульованим законом способом вживання речовин, які мають ефект, подібний до наркотичних, тому жертвою вживання опіоїдів може стати будь-яка людина. Саме тому, вкрай необхідно більш детально обговорити дану проблему та створити чіткі засоби протидії цьому негативному явищу.

Одержано 17.04.2018

